

socialmedicinsk tidskrift

sextioförsta årgången häfte nr 7 1984

Sturegatan 4, Sundbyberg. Tfn 08/98 40 44
Postadress: 172 83 Sundbyberg
Postgiro 1179-1

Allmän redaktion:

Claes-Göran Westrin, redaktör och ansvarig utgivare
Ann Appelgren, red. sekr.,
Elisabeth Natt och Dag, expedition

Redaktionsutskott:

Erik Allander, professor i socialmedicin, Huddinge
Per Bjurulf, professor i socialmedicin, Linköping
Arne Borg, socialdirektör, Stockholm
Lars-Olov Bygren, professor i socialmedicin, Umeå
Axel Gisslén, kommunalråd, Örebro
Gunnar Grimby, professor i medicinsk rehabilitering, Göteborg
Gunnar Häggberg, socialchef, Falun
Olle Höök, professor i medicinsk rehabilitering, Göteborg
Sven-Olof Isacson, professor i socialmedicin, Lund
Bengt Lindegård, professor i socialmedicin, Göteborg
Ivan Magnusson, socialdirektör, Uppsala
Bengt Scherstén, professor i allmänmedicin, Lund
Leif Svanström, professor i socialmedicin, Stockholm
Gösta Tibblin, professor i allmänmedicin, Uppsala
Ulf Wester, socialchef, Sollentuna
Villy Wiklund, socialchef, Östersund

Omvårdnad och utveckling

Fram till 1970-talet var omvårdnad ett lågfrekvent ord i svensk hälso- och sjukvård. I samband med att vårdarbetet började bli föremål för vetenskaplig analys kom begreppet omvårdnad att användas allt flitigare. Sedan dess har begreppet diskuterats och definierats och även om oklarheter kvarstår, börjar det finnas en samstämmighet om dess användning. Omvårdnaden kan ses som den del av hälso- och sjukvårdsarbetet som inte primärt utgörs av medicinsk vård och behandling. Därmed är begreppet omvårdnad bredare än "nursing", så som det används i den internationella litteraturen.

På sätt och vis är det alltså forskningen som har kommit att ge verksamheten dess benämning. Omvårdnaden är samtidigt en gammal företeelse, men ett relativt nytt forskningsområde. Först på senare år har omvårdnadsforskning börjat bedrivas på allvar i Sverige, delvis efter

internationella förebilder. Många samverkande faktorer har bidragit till att snabbt göra detta till ett prioriterat forskningsområde.

Detta är det första av två temanummer om omvårdnadsforskning i Socialmedicinsk tidskrift. I nästa nummer av tidskriften ges några exempel på aktuella forskningsprojekt och på metoder som har kommit till användning i denna unga vetenskap. I detta nummer beskrivs omvårdnadsforskningens framväxt och utveckling av några omvårdnadsforskare, vetenskapsteoretiker och medicinare. Exempel ges på en begynnande teoribildning inom området. I ett bidrag från Finland talas det om "vårdvetenskap" och i en svensk analys fastställs att kunskapsutvecklingen inom området nu har nått en självständighet. Området är dock ungt och nytt och i behov av omsorgsfull vidareutveckling. Det erbjuder också intressanta möjligheter till tvärvetenskapliga ansatser, där forskare med olika bakgrund kan ge värdefulla bidrag.

Utbildningsfrågorna är centrala för denna utveckling. För att omvårdnad skall få genomslagskraft som forskningsämne fordras inte bara att personer med erfarenhet av omvårdnadsarbete skaffar sig forskarkompetens utan också att forskningsanknytning sker på bred front i den grundläggande utbildningen vid vårdhögskolorna. En viktig förutsättning för detta utgör de sk FoU-lärartjänsterna vid vårdhögskolorna. För att omvårdnadsforskningen skall få relevans för det praktiska vårdarbetet krävs dessutom en ömsesidig påverkan mellan forskningen och den omvårdnad som bedrivs inom hälso- och sjukvårdens alla nivåer.

Till stora delar speglar framställningen i detta temanummer ett debattläge, med inlägg av olika intressenter. Deras historieskrivning och framtidsvisioner är ägnade att stimulera till eftertanke och engagemang. Ännu befinner vi oss i ett tidigt stadium där olika modeller prövas. Mycket återstår att göra. För att omvårdnadsforskningen skall finna sin form inför framtiden behövs en aktiv forskning av hög kvalitet och en gemensam strategi.

Alice Hermansson

Gästredaktör för detta nummer är Alice Hermansson, leg sjuksköterska och fil kand. Hon är forskningsassistent vid Program för omvårdnadsforskning, Uppsala universitet.